

Spis treści

Wstęp	13
Rozdział I. Administracja publiczna i prawo administracyjne	15
1. Pojęcie administracji publicznej	15
2. Cechy administracji publicznej	16
3. Administracja władcza i administracja świadcząca	17
4. Miejsce administracji publicznej w ramach społeczeństwa informacyjnego	18
5. Zadania własne, zlecone oraz powierzone administracji publicznej	19
6. Prywatyzacja zadań publicznych	20
7. Kierownictwo i koordynacja w administracji publicznej	21
8. Koncentracja i dekoncentracja administracji publicznej	22
9. Centralizacja i decentralizacja administracji publicznej	22
10. Właściwość organów administracji publicznej	23
11. Pojęcie prawa administracyjnego	24
12. Prawo administracyjne a inne gałęzie prawa	25
13. Stosunek administracyjnoprawny	25
14. Sankcje w prawie administracyjnym	27
Literatura	27
Rozdział II. Źródła (krajowe) prawa administracyjnego	29
1. Pojęcie źródeł prawa administracyjnego	29
2. Źródła prawa powszechnie i wewnętrznie obowiązującego	30
3. Konstytucja	32
4. Ustawy	34
5. Ratyfikowane umowy międzynarodowe	35
6. Rozporządzenia z mocą ustawy	37
7. Rozporządzenia	37
8. Akty prawa miejscowego	38
9. Ogłaszanie aktów normatywnych	41
10. Wykładnia prawa administracyjnego	44
10.1. Pojęcie wykładni prawa	44
10.2. Rodzaje wykładni prawa	44
10.3. Podmioty uprawnione do dokonywania wykładni prawa	46
Literatura	50
Rozdział III. Zasady prawa administracyjnego oraz działania administracji publicznej.	51
1. Zasada praworządności	51
2. Zasada państwa demokratycznego	52
3. Zasada prawa do sądu	53
4. Zasada pomocniczości	55
5. Zasada proporcjonalności	56

6. Zasada zrównoważonego rozwoju	56
7. Zasada kompetencyjności	57
8. Zasada udziału obywateli w wykonywaniu administracji publicznej	58
9. Zasada efektywności i szybkości działania organów administracji publicznej	58
10. Zasada prawdy obiektywnej	59
11. Zasada pogłębiania zaufania obywateli do organów administracji publicznej	61
12. Zasada informowania i czynnego udziału stron postępowania administracyjnego	61
13. Zasada przekonywania	63
14. Zasada ugodowego rozstrzygania spraw administracyjnych	63
15. Zasada pisemności	64
16. Zasada dwuinstancyjności	65
17. Zasada trwałości decyzji administracyjnych	66
18. Zasada sądowej kontroli aktów administracyjnych	67
Literatura	68
Rozdział IV. Samorząd terytorialny i prawo administracyjne – wybrane konteksty europejskie	
1. Prawo Unii Europejskiej	71
1.1. Prawo pierwotne	71
1.2. Prawo wtórne	74
2. Samorząd terytorialny – ujęcie w Unii Europejskiej i w Radzie Europy	77
2.1. UE – Komitet Regionów	77
2.2. Rada Europy – Europejska Karta Samorządu Lokalnego	80
3. „Współpraca zewnętrzna”/zagraniczna jednostek samorządu terytorialnego	84
4. Konwencja Rady Europy o współpracy transgranicznej. Euroregiony	87
5. Administracja świadcząca: prawo socjalne Rady Europy i Unii Europejskiej	89
5.1. Ogólne pojęcie prawa socjalnego UE	89
5.2. Źródła prawa socjalnego	90
5.3. Ustawodawstwo społeczne (socjalne) Unii Europejskiej	94
5.4. Aksjologiczne ukierunkowanie europejskiego prawa socjalnego	96
6. Prawo do dobrej administracji. Kodeks Dobrej Administracji. Europeizacja prawa administracyjnego	98
ANEKS: Prawa socjalne wpisane w konstytucjach (wybranych) państw członkowskich UE	103
Literatura	105
Rozdział V. Prawne formy działania administracji publicznej	
1. Zagadnienia wprowadzające	107
2. Władcze formy działania administracji	109
2.1. Akt normatywny i jego istota	109
2.2. Kontrola aktów normatywnych	110
2.3. Akt administracyjny i jego istota	110
2.4. Rodzaje aktów administracyjnych	112
2.5. Moc obowiązująca aktu administracyjnego	116
3. Niewładcze formy działania administracji	118
3.1. Ugoda administracyjna: pojęcie ugody administracyjnej	118
3.2. Przesłanki i tryb zawarcia ugody administracyjnej	118
3.3. Porozumienie administracyjne: jego istota i przedmiot	119

3.4. Porozumienie administracyjne: rodzaje, tryb zawierania i elementy składowe porozumienia	119
3.5. Czynności cywilnoprawne	121
3.6. Czynności faktyczne	122
Rozdział VI. Miejsce Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w strukturze administracji publicznej	125
1. Zadania i kompetencje Prezydenta RP	125
2. Kancelaria Prezydenta RP	130
Rozdział VII. Rada Ministrów, Prezes Rady Ministrów, Ministrowie	133
1. Zadania i kompetencje Rady Ministrów	133
2. Organizacja i sposób działania Rady Ministrów	134
3. Organy pomocnicze Rady Ministrów	135
4. Prezes Rady Ministrów	137
5. Wiceprezes Rady Ministrów.	140
6. Ministrowie	140
6.1. Pozycja ustrojowa.	140
6.2. Ministrowie kierujący działami administracji rządowej	141
6.3. Sekretarze, podsekretarze stanu, ministerstwo	142
Literatura	144
Rozdział VIII. Centralna administracja rządowa	145
1. Pojęcie i charakter administracji rządowej	145
2. Naczelne i centralne organy administracji rządowej i ich wzajemne relacje	147
3. Rada Ministrów	151
4. Prezes Rady Ministrów	155
5. Ministrowie	161
6. Centralne organy administracji rządowej	167
Rozdział IX. Centralna administracja rządowa	171
1. Geneza i rozwój administracji terenowej	171
2. Podstawy prawne i struktura organizacyjna terenowej administracji rządowej	172
2.1. Podstawy prawne	172
2.2. Terenowa administracja rządowa.	173
3. Organy zespolonej administracji rządowej	173
3.1. Wojewoda.	173
3.1.1. Usytuowanie urzędu wojewody w strukturze administracji rządowej	173
3.1.2. Funkcje wojewody	174
4. Terenowa administracja zespolona	177
4.1. Istota zespolenia administracyjnego	177
4.2. Wojewódzka zespolona administracja rządowa	177
4.3. Powiatowa zespolona administracja rządowa	178
5. Niezespolona administracja rządowa	178
5.1. Zasady tworzenia niezespolonej administracji rządowej	178
5.2. Relacje terenowych organów niezespolonej administracji rządowej z wojewodą	179
5.3. Terenowe organy niezespolonej administracji rządowej	180
6. Inne terenowe organy administracji rządowej	184

7. Akty prawa miejscowego stanowione przez wojewodę i organy niezespólonej administracji rządowej	185
Literatura	186
Rozdział X. Samorząd terytorialny	187
1. Pojęcie i istota samorządu	187
2. Samorząd gminny	189
3. Samorząd powiatowy	197
4. Miasta na prawach powiatu	202
5. Samorząd wojewódzki	202
6. Gospodarka finansowa samorządu terytorialnego	208
7. Współpraca samorządu terytorialnego	215
8. Jednostki pomocnicze samorządu terytorialnego	217
Rozdział XI. Samorząd zawodowy i gospodarczy	221
1. Pojęcie samorządu zawodowego	221
2. Cechy charakterystyczne samorządu zawodowego	222
3. Instytucje samorządu zawodowego	224
4. Pojęcie samorządu gospodarczego	226
5. Cechy charakterystyczne samorządu gospodarczego	228
6. Instytucje samorządu gospodarczego	230
Literatura	234
Rozdział XII. Aparat pomocniczy administracji publicznej	237
1. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów	238
2. Ministerstwa	241
3. Aparat pomocniczy centralnych organów administracji rządowej	245
4. Urząd wojewódzki	249
5. Aparat pomocniczy zespólonej administracji rządowej	251
6. Aparat pomocniczy niezespólonej administracji rządowej	254
7. Urząd gminy (miasta)	255
8. Starostwo powiatowe	259
9. Urząd Marszałkowski	262
Literatura	264
Rozdział XIII. Status prawny pracowników administracji publicznej	265
1. Powszechne prawo pracy a prawo urzędnicze: Kodeks pracy i pragmatyki pracownicze	265
2. Odrębne instytucje (od powszechnego prawa pracy) w prawie urzędniczym	271
3. Status prawny osób zatrudnionych w urzędach państwowych (poza urzędami administracji rządowej)	276
4. Status prawny pracowników samorządowych	280
5. Korpus służby cywilnej	288
5.1. Ogólna koncepcja służby cywilnej	288
5.2. Korpus służby cywilnej – podstawa konstytucyjna i główne rozwiązania ustawowe	289
Literatura	296
Rozdział XIV. Sądy i trybunały a działalność administracji publicznej	297
1. Geneza i rozwój systemu sądowej kontroli administracyjnej	297
2. Aktualne unormowania sądowej kontroli administracji	300

3. Sądy administracyjne	300
3.1. Organizacja sądów administracyjnych	300
3.2. Właściwość sądów administracyjnych	302
4. Organizacja i właściwość sądów powszechnych w kontroli administracji	304
4.1. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	304
4.2. Sądy ubezpieczeń społecznych	305
5. Organizacja i właściwość Trybunałów	305
5.1. Trybunały w Polsce	306
5.1.1. Trybunał Konstytucyjny	306
5.1.2. Trybunał Stanu	307
5.2. Trybunały we Wspólnotach Europejskich	308
5.2.1. Europejski Trybunał Praw Człowieka	308
5.2.2. Europejski Trybunał Sprawiedliwości	309
6. Wpływ sądowej kontroli na działalność administracji	309
Rozdział XV. Nadzór nad administracją publiczną	311
1. Pojęcie nadzoru	311
2. Nadzór nad samorządem terytorialnym	313
2.1. Nadzór Prezesa Rady Ministrów	316
2.2. Nadzór wojewody	317
2.3. Nadzór regionalnej izby obrachunkowej	320
3. Nadzór w postępowaniu egzekucyjnym w administracji	322
4. Nadzór nad aktami prawa miejscowego stanowionymi przez wojewodę i niezespołoną administrację rządową	325
Literatura	327
Rozdział XVI. Kontrola administracji publicznej	329
1. Pojęcie i rodzaje kontroli	329
2. Kontrola administracji sprawowana przez organy państwowe	336
2.1. Kontrola parlamentarna	336
2.2. Kontrola Najwyższej Izby Kontroli	337
2.3. Kontrola Rzecznika Praw Obywatelskich	340
2.4. Kontrola Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych	343
2.5. Kontrola Państwowej Inspekcji Pracy	344
2.6. Kontrola prokuratorska	346
2.7. Kontrola sądów i trybunałów nad administracją publiczną	348
2.7.1. Kontrola sądów administracyjnych	348
2.7.2. Kontrola innych sądów	353
2.7.3. Kontrola Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu	354
2.8. Kontrola wewnątrzadministracyjna	357
3. Kontrola społeczna	361
Literatura	363
Rozdział XVII. Odpowiedzialność odszkodowawcza administracji publicznej	365
1. Konstytucyjne prawo do odszkodowania	365
2. Odszkodowanie z tytułu czynów niedozwolonych w trybie przepisów kodeksu cywilnego	366
3. Odszkodowanie z tytułu uchwalenia lub zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego	371
Literatura	374

Rozdział XVIII. Jakość administracji publicznej	375
1. Pojęcie jakości administracji publicznej	375
2. Poprawa jakości administracji publicznej	380
Literatura	385
Rozdział XIX. Organizacje społeczne w sferze wykonywania zadań publicznych	387
1. Społeczeństwo obywatelskie. Wolność zrzeszania się	387
2. Pojęcie i rodzaje organizacji społecznych	388
2.1. Stowarzyszenia	390
2.2. Fundacje	393
3. Organizacje pożytku publicznego	394
3.1. Uzyskanie statusu organizacji pożytku publicznego	395
3.2. Prawa i obowiązki organizacji pożytku publicznego	397
4. Organizacja społeczna jako podmiot na prawach strony w postępowaniu administracyjnym	398
Literatura	399
Rozdział XX. Administracja bezpieczeństwa i porządku publicznego	401
1. Bezpieczeństwo narodowe jako cel działalności administracji publicznej . .	403
2. Bezpieczeństwo narodowe jako przedmiot i cel działalności planistyczno- -organizacyjnej administracji publicznej	416
3. Kompetencje organów administracji publicznej w realizacji celów bezpieczeństwa narodowego	436
3.1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej	437
3.2. Organy administracji rządowej	440
3.2.1. Rada Ministrów	441
3.2.2. Prezes Rady Ministrów	442
3.2.3. Ministrowie	445
3.2.4. Centralne organy administracji rządowej (oraz urzędy centralne, osoby prawne, państwowe jednostki budżetowe) nadzorowane przez Prezesa RM oraz podległe lub nadzorowane przez ministrów kierowników działów administracji rządowej	447
3.2.5. Wojewoda	450
4. Organy samorządu terytorialnego: zarząd województwa, marszałek województwa	451
5. Organy samorządu terytorialnego: zarząd powiatu, starosta (prezydent miasta na prawach powiatu)	451
6. Organ wykonawczy samorządu gminy: wójt (burmistrz, prezydent miasta) .	453
Rozdział XXI. Postępowanie egzekucyjne w administracji i jego oddziaływanie na bezpieczeństwo finansowe państwa	455
1. Bezpieczeństwo finansowe, postępowanie egzekucyjne w administracji, egzekucja administracyjna	455
2. Administracyjne postępowanie egzekucyjne – podstawowe pojęcia	458
3. Zakres egzekucji administracyjnej	463
4. Organy egzekucyjne właściwe w egzekucji administracyjnej należności pieniężnych (w zakresie bezpieczeństwa finansowego)	467
Literatura	469